CURIERUL FILATELIC

PRIMA REVISTĂ FILATELICĂ INDEPENDENTĂ CARE APARE ÎN ROMÂNIA DUPĂ REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989

25 de ani de la înființarea Societății Naționale de Gaze Naturale Romgaz S.A. Mediaș

Clădirea sediului din Mediaș a S.N.G.N. Romgaz S.A.

Plicul și ștampila specială realizate de filateliștii mediești cu ocazia acestei aniversări

Anul XXXVI, Nr. 217 • Aprilie - Iunie 2025

Cartofilie

Dealul Crucii din Baia Mare în cartofilie: între reper geografic și simbol urban

În istoria iconografiei băimărene, Dealul Crucii ocupă un loc aparte, fiind una dintre cele mai frecvente prezențe pe cărțile poștale ilustrate tipărite începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea și până în prezent. Reprezentările sale reflectă nu doar evoluția tehnicilor de tipărire și a gustului artistic, ci și transformările orașului și ale modului în care acesta s-a raportat la peisajul său natural.

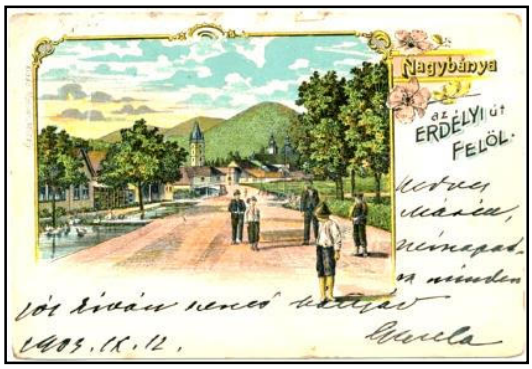

Primele cărți poștale ilustrate cu Baia Mare, apărute la sfârșitul anilor 1800 și începutul secolului XX, înfățișează adesea orașul văzut dinspre sud, cu Dealul Crucii conturat discret pe fundal. Acesta apare adesea învăluit în ceață sau în tonuri pastelate, având un rol secundar, dar important, în compoziția vizuală – un element de stabilitate geografică, recognoscibil pentru orice localnic.

Unele serii timpurii germane sau maghiare inscripționate cu „Nagybánya” (fostul nume al orașului în perioada austro-ungară) încadrează Dealul Crucii într-un peisaj idilic, romanticizat, cu case răzlețe și coline împădurite, precum vederea din figura 1 circulată în 1903.

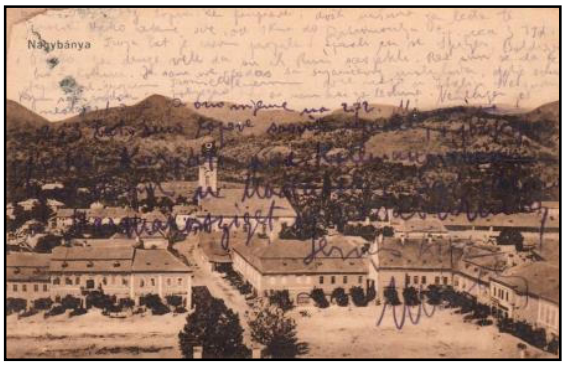

Probabil cel mai reprezentativ clișeu cu Dealul Crucii este cel suprins pe cartea poștală din figura 2 editată la Budapesta de către Vasuti Levelezölapárusitás (cod 1569). În prim-plan se observă o piață centrală (actualmente Piața Libertății), înconjurată de clădiri administrative și comerciale, construite în stil specific secolelor XVIII-XIX. Clădirile sunt parter sau cu un etaj, cu acoperișuri de țiglă și ferestre simetrice. Ca element central domină turnul cu ceas al Bisericii Reformate cu Lanțuri, un simbol arhitectural important al orașului. Acesta este poziționat central și se detașează clar de restul construcțiilor prin înălțimea sa. În fundal se remarcă relieful deluros care încadrează orașul. În partea central-dreaptă a fundalului se vede Dealul Crucii, bine cunoscut locuitorilor orașului pentru importanța sa spirituală, turistică și minieră. Dealul este redat într-un mod natural, cu pădurea sa densă, specifică zonei. Acest clișeu va deveni un reper pentru

vederile care vor fi realizate în perioada următoare când se va pune accent pe peisaj și turism. Modul în care zona centrală a orașului și colinele dealului suferă mici modificări dar sigure poate fi observat și în următoarea succesiune de patru cărți poștale realizate la un interval relativ scurt de timp. În figura 3 avem o vedere editată de Libăria Rosennstein în 1924 (Ilustrația Gherla) și circulată pe data de 19 ianuarie 1925 în sistem Timbre Côté Vue (TCV). Cartea poștală din figura 4 a fost edita-tă de Libră ria „Dacia Traiana” în 1935 (cod 60 - Ilustrația Gherla) și are dimensiunea de 140 X 85 mm. Aceleași dimensiuni le regăsim și la vederea din figura 5 editată în 1943 de către Frankovits Aladár. Din perioada Republicii Populare Romîne (așa cum apare tipărit pe spatele cărții poștale din figura 6) s-a păstrat și vederea editată de Combinatul Poligrafic Casa Scînteii (cod 967), fără alte date de identificare.

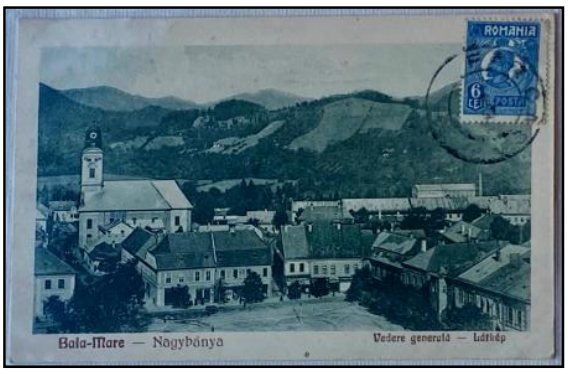

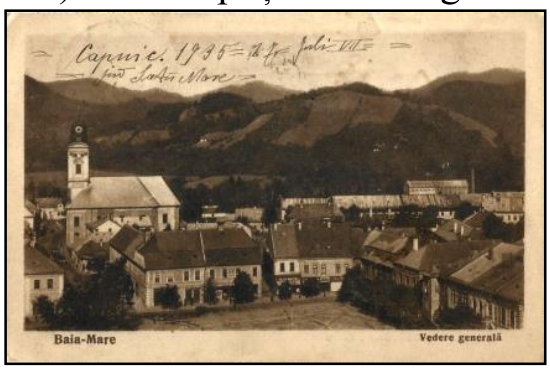

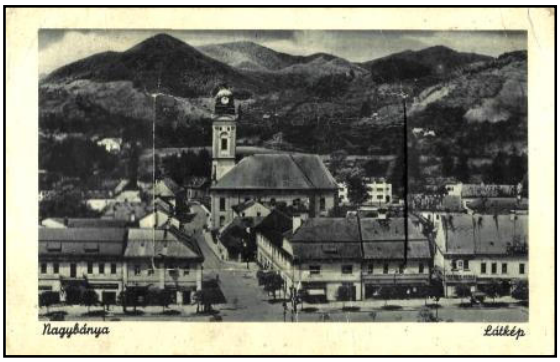

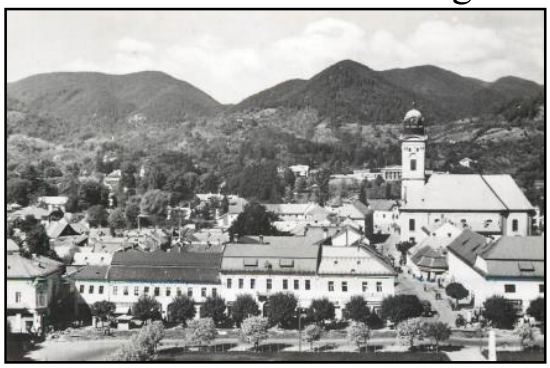

La scurt timp după perioada interbelică, reprezentările cartofile devin mai expresive și mai diverse. Dealul Crucii începe să apară ca subiect principal în unele imagini – surprins dinspre nord-est sau est, cu accent pe relieful domol și vegetația bogată, precum vederea din figura 7 editată de Combinatul Poligrafic Casa Scînteii. Sunt puse în valoare și traseele de promenadă și privelișteа către oraș, iar pe unele ilustrate apare menționată funcția sa de punct panoramic.

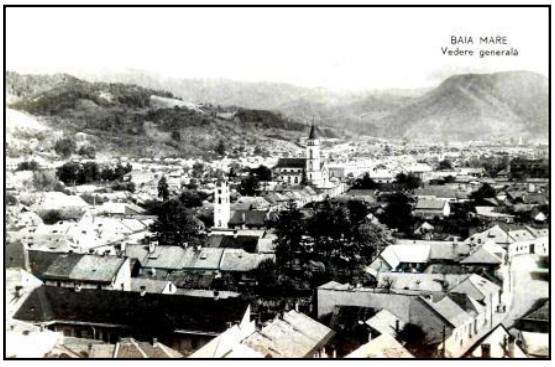

În această epocă, se tipăresc și cărți poștale colorate manual sau în cromolitografie, unde verdele dealului și cerul albastru accentuează farmecul natural al locului.

După 1948, în plin regim comunist, reprezentările Dealului Crucii se mențin în cărțile poștale ilustrate, dar cu o viziune secularizată, accentul căzând pe rolul dealului ca zonă de recreere sau cadru natural pentru activități „progresiste”. Se popularizează imagini aeriene ale orașului cu Dealul Crucii în plan secund, sau imagini cu instituții cultura-administrative din apropiere, care reflectă ideologia vremii. Pe cartea poștală din figura 8 realizată de Editura Meridiane, Dealul Crucii apare în plan secund într-o fotografie realizată I. Marx. Tot la Editura Meridiane a apărut și cartea poștală din figura 9 cu Teatrul de vară din Baia Mare. În plan secund, în partea stângă se poate observa o colină din Dealul Florilor, iar în partea dreaptă versantul aparținând de Dealul Crucii. Tot în plan secund Dealul Crucii apare și pe vederea editată de OSEDT (cod 427) reprezentând Palatul politico-administrativ din Baia Mare (figura 10), realizată după o fotografie de Sandu Mendrea. Soții Mariana și Alexandru Mendrea au reușit să surprindă frumusețea acestui simbol al Băii Mari așa cum este ea ilustrată pe cartea poștală apărută la Editura Meridiane (figura 11). Tot după o fotografie realizată de Alexandru Mendrea este și cartea poștală din figura 12 apărută la Editura Meridiane (cod 1733).

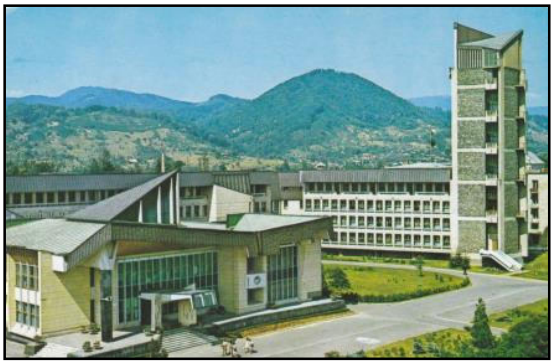

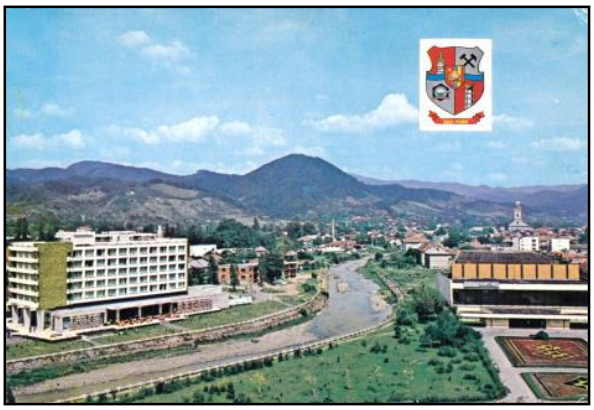

Cu toate acestea, în paralel, unele cărți poștale pentru turiști (tipărite de ONT, Altpress sau Editura Sport-Turim) păstrează imaginea panoramică de pe Dealul Crucii asupra

orașului, consolidându-i reputația de loc emblematic pentru cei care vizitează Baia Mare, așa cum putem observa și pe cartea poștală din figura 13 (realizată după o fotografie „Publiturism”).

După 1990, odată cu liberalizarea pieței de carte poștală și dezvoltarea fotografiei digitale, Dealul Crucii revine în prim-plan, într-o formulă nouă: loc de meditație și repere identitare. Unele imagini îl prezintă în timpul apusurilor spectaculoase, iarna acoperit de zăpadă sau primăvara înverzit.

În paralel, pasionații de cartofilie și colecționarii locali scot la lumină ilustrate vechi (figurile 14 - 16), expunându-le în expoziții tematice

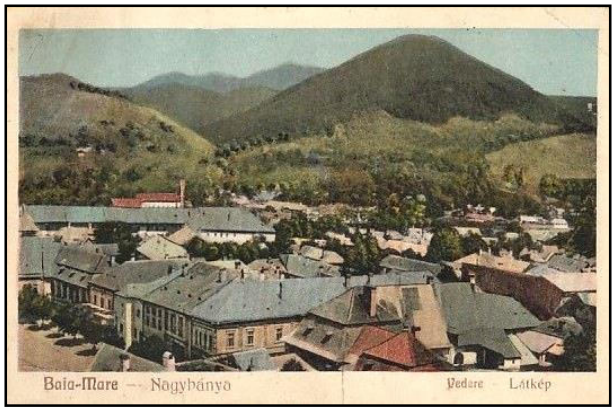

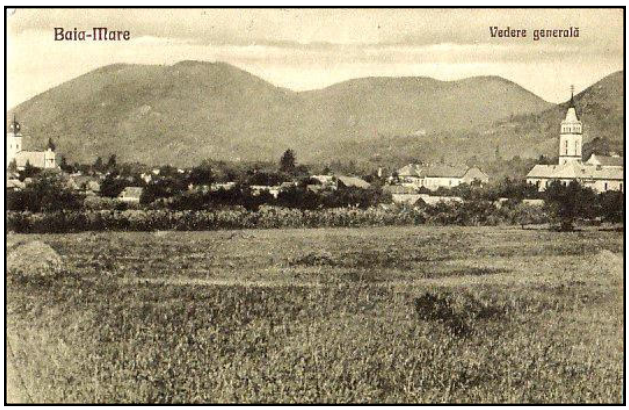

sau în mediul online, pe bloguri sau rețele sociale. Aceste demersuri contribuie la reactualizarea simbolică a dealului și la redescoperirea istoriei orașului prin obiecte aparent modeste, dar extrem de grăitoare – cărțile poștale.

Din păcate spațiul tipografic avut la dispoziție ne-a obligat să facem o selecție reprezentativă a subiectului abordat. După cum am putut observa, Dealul Crucii, văzut prin obiectivul fotografilor și artiștilor care au ilustrat cărțile poștale de-a lungul secolelor, rămâne un simbol viu al Băii Mari. Fie în rol de fundal poetic, fie ca subiect central, el ne arată cum geografia și cultura vizuală se împletesc pentru a construi o memorie colectivă durabilă. Iar pentru pasionații de cartofilie, el continuă să spună povești – tăcute, dar pline de sens – despre identitatea orașului și a locuitorilor săi.

ing. Leonard Alexandru Pop